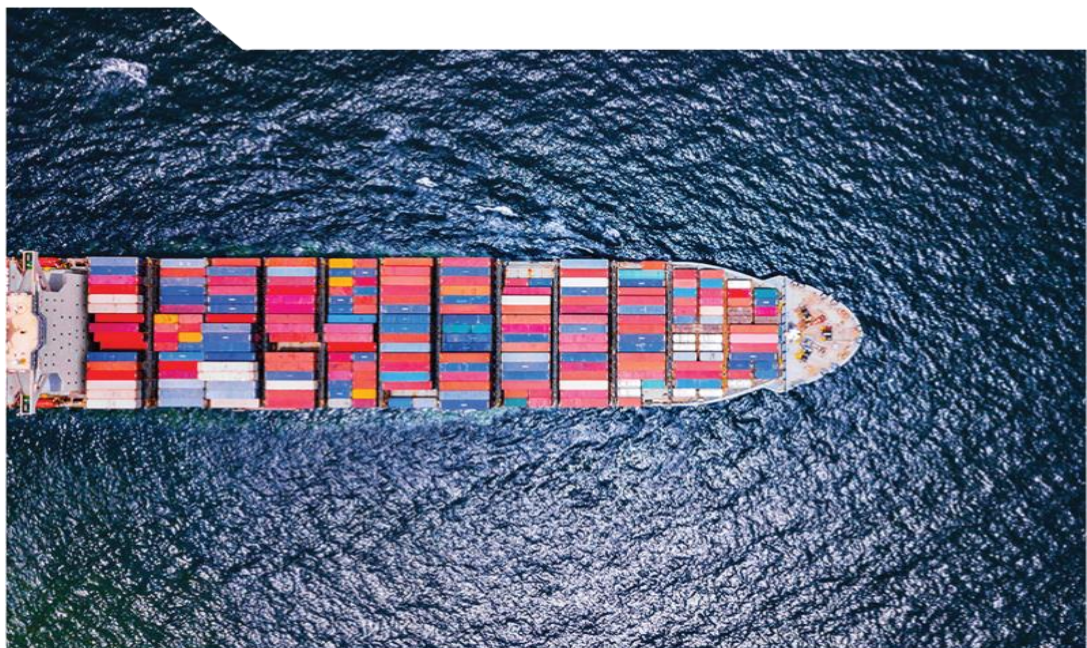

Zlouporaba kontejnerskog pomorskog prijevoza u globalnoj trgovini krivotvorinama

Sažetak

veljača 2021.

Sažetak

Trgovina krivotvorenim robom dugogodišnji je i rastući socioekonomski rizik na svjetskoj razini koji ugrožava djelotvorno javno upravljanje, učinkovito poslovanje i dobrobit potrošača. S druge strane, ona postaje i glavni izvor prihoda za organizirane kriminalne skupine. Istodobno šteti gospodarskom rastu jer umanjuje prihode poduzeća i podriva njihova nastojanja da budu inovativna.

Krivotvoreni i piratski proizvodi prevoze se gotovo svim dostupnim prijevoznim sredstvima. S obzirom na broj zapljena, trgovina krivotvorinama u obliku malih pošiljaka raste i postaje velik problem u pogledu kaznenog progona. Međutim, s obzirom na vrijednost, krivotvorine koje se prevoze kontejnerskim brodovima nesumnjivo prevladavaju.

Proteklih su desetljeća kontejneri postali univerzalno sredstvo za objedinjavanje proizvoda u standardiziran, jednolik teret. Uvođenjem kontejnera učinjena je revolucionarna promjena u prijevozu tereta koja je donijela nove logističke mogućnosti, povećala učinkovitost i znatno smanjila ukupne troškove međunarodne trgovine. Međutim, to se pokazalo privlačnim i za krijumčare budući da je u kontejnerima moguće lako i uz malo rizika smjestiti ne samo krivotvorene proizvode, već i opojne droge i ostale vrste krijumčarenih proizvoda, pa čak i migrante bez isprava.

Raspoloživi podatci potvrđuju visoku razinu zlouporabe kontejnerskog pomorskog prijevoza za krijumčarenje. Analiza u ovom izvješću temelji se na dvjema vrstama podataka. Prva su vrsta informacije o trgovini krivotvorenim robom koje se temelje na carinskim podacima o zapljenama krivotvorene robe dobivenima od Svjetske carinske organizacije, Glavne uprave za oporezivanje i carinsku uniju Europske komisije i američke Agencije za carinu i zaštitu granica (CBP). Druga vrsta obuhvaća podatke o trgovini koja uključuje prijevoz kontejnerskim brodovima iz baze podataka Međunarodnog prometnog foruma OECD-a, Eurostatove baze podataka Comext te indekse kontejnerskog pomorskog prijevoza koje utvrđuje UNCTAD (Konferencija UN-a o trgovini i razvoju).

Iako najveći broj carinskih zapljena krivotvorenih i piratskih proizvoda čine poštanske pošiljke, pregledom podataka utvrđeno je da se najveća vrijednost zapljena bilježi u pomorskom prijevozu. Tijekom 2016. kontejnerskim je brodovima prevezeno 56 % ukupne vrijednosti zaplijenjenih krivotvorina.

Najveći broj pošiljaka s krivotvorinama potjecao je iz Istočne Azije, pri čemu su Kina i Hong Kong (Kina) bili na vrhu ljestvice. U promatranim razdobljima Indija, Malezija, Meksiko, Singapur, Tajland, Turska i Ujedinjeni Arapski Emirati bili su među vodećim gospodarstvima podrijetla krivotvorenih i piratskih proizvoda kojima se trguje diljem svijeta.

Dodatna analiza provedena za Europsku uniju pokazala je da je više od polovine kontejnera koji su tijekom 2016. brodovima prevezeni iz zemalja za koje se zna da su glavni izvori krivotvorina na područje EU-a ušlo kroz Njemačku, Nizozemsku i Ujedinjenu Kraljevinu. Neke države članice EU-a, kao što su Bugarska, Rumunjska, Hrvatska i Grčka, imaju relativno niske volumene kontejnerskog prometa općenito, ali pritom visoku razinu uvoza iz zemalja s intenzivnim krivotvorenjem.

Trenutačni i planirani razvoj infrastrukture u EU-u mogao bi dovesti do bitnih promjena obrazaca uvoza krivotvorenih proizvoda u kontejnerima. U tom kontekstu posebno je važna kineska inicijativa „Jedan pojas, jedan put” jer bi za posljedicu mogla imati znatan porast količine krivotvorina koje ulaze u Europsku uniju kontejnerskim brodovima kroz luke u Sredozemlju.

Radi suzbijanja nezakonite trgovine brojne metode procjene rizika i ciljanog praćenja prilagođene su kontejnerskom prijevozu i posebno usmjerene na nezakonitu trgovinu opojnim drogama te opasnim i zabranjenim proizvodima. Međutim, čini se da nezakonita trgovina krivotvorinama ne zauzima visoko mjesto među prioritetima carinskih tijela jer se pošiljke krivotvorina obično smatraju „trgovinskim prekršajima”, a ne kriminalnom aktivnošću. Stoga postojeće aktivnosti u području izvršavanja zakonodavstva možda nisu osmišljene na odgovarajući način kako bi omogućile odgovor na taj rizik.

Ipak, poduzete su neke mjere s ciljem poboljšanja koordinacije u borbi protiv nezakonite trgovine u pomorskom prijevozu. Dobar je primjer „izjava o namjeri” u kojoj su vlasnici poznatih robnih marki, brodari i špediteri zajednički razradili dobrovoljne smjernice kako bi se podigla svijest o važnosti prikupljanja dostatnih informacija o subjektima koji se koriste njihovim brodarskim uslugama. Izgleda da u tom pogledu ima još mnogo prostora za poboljšanje.